

BOJEVNIK

Primitite tatu! Izdajte tiralko!

Kje je naš denar?

Vsak posameznik, vsi sloji in vse države se borijo s težko gospodarsko krizo. Sklicujejo razne številne sestanke »gospodarskih strokovnjakov«, ki se na dolgo in široko posvetujejo, kako bi rešili človeštvo te more, ki mu pije kri in ga ugonablja vedno bolj in bolj. Pa vse skupaj ne zaleže nič! Kriza živi in se razvija nemoteno dalje, ne oziraje so na sveje diplomatsko-strokovnjaške nasprotnike, ki se niti ne morejo zediniti, s kakšnim »pihavnikom« bi se lotili te zveri. In tako ostaja vse lepo pri starem. Nas davi kriza od dneva do dneva huje, mi pa se zvijamo pod njenimi kremplji in čakamo odrešitve ali pa pogina. Hočemo dela in zaslužka! Dela pa ni, ker ni denarja. Zato pa tudi ni zaslužka. — Pravijo, da je naša Jugoslavija velika in prirodno silno bogata. Vsega ima dovolj. Lahko bi preživljala sama še najmanj trikrat toliko prebivalcev, kakor jih ima sedaj. Pa še dobro in človeka dostojno bi jih zmogla prehraniti, in to še brez vsake krize! Še potem, če bi se število prebivalstva potrojilo, bi bilo lahko pri nas dovolj dela in jela. In to je čista resnica, ne pa prazne besede!

Za dviganje prirodnih bogastev, ki jih hrani naša zemlja, je pa potreben denar, kapital. A tega ni! Pri nas čakajo izvršitve obširna javna dela: železnice, ceste, luke, regulacije rek itd. Vse to bi dalo ljudem za leta in leta dela in primerne zaslužke. Seveda, če bi bil denar! Ker pa tega ni, zato ležijo vse naše prirodne bogastvo mrtvo in nujno potrebna javna dela čakajo, da kriza mine. Medtem pa se množijo tisoči in tisoči ročnih in duševnih brezposelnih, ki trpijo in moralno propadajo. Vse to pa radi pomanjkanja gotovine, denarja! — Kje pa je vendar naš denar? Saj ga je bilo še pred par leti dovolj! Banke in razni denarni zavodi so bili z njim dovolj založeni. Ljudje so jemali posojila, vlagali in vračali. Denar je krožil in oplojeval vse naše gospodarstvo. Zdaj pa je povsod silno pomanjkanje tega gospodarsko ožvljavajočega in oplojujočega sredstva. Celotna država sama se mora težko boriti, da dobi vsaj neobhodno potrebna sredstva za funkcioniranje svojega upravnega aparata.

Pravijo, da ljudje tiščijo denar v nogavicah in blazinah. Ker so izgubili zupanje v denarne zavode, ga ne nala-

gajo več, ampak ga hranijo doma, da jim je čestokrat ukraden ali zgori ali pa pridejo na kak drug način ob njega. To je tudi gotovo vzrok pomanjkanju gotovine. Zato so prišle banke in denarni zavodi v plačilne težkoče. Vendar pa to ni edini vzrok. Naš povprečni mali človek in hranilec je imel naložene le majhne vsote, ker večjih niti ni imel. Navadno je nalagal le to, kar si je takorekoč pritrgal od ust oziroma pristradal. In ko se je pred nekaj leti začelo naše gospodarstvo ne toliko iz pravih gospodarskih, kakor pa iz političnih vzrokov, takrat se je zbal tudi naš mali hranilec za pristradane dimničke in jih je dvignil v napačnem mnenju, da je denar bolj varen doma, nego pa v hranilnici. A vse to so bile le majhne drobtinice, ki niso mogle imeti odločilnega vpliva na splošni denarni trg. Morda je bilo le nekaj milijončkov, ki so jih tisoči in tisoči malih hranilcev odtegnili na ta način le začasno javnemu prometu. Ti milijončki pa so tekom zadnjih let zopet več ali manj našli pot sicer ne toliko v denarne zavode, kakor pa med ljudi, ker je bila sila velika in potreba. Tako je delal v svojem strahu in trepetu za težko prisluzeni prihranek naš mali človek.

Kaj pa so delali takrat naši denarni mogotci, kapitalisti in razni vojni in povojni dobičkarji??? Ti so dvigali pravočasno stotisoče in stotine milijonov ter jih skrili ne doma, pač pa v inozemstvu! Na tak način so odtegnili našemu gospodarstvu velikanske vsote, ki gredo brezdvoma v milijarde. Tega denarja nam manjka sedaj, da se naše gospodarstvo ne more prav oživeti, da leže naši naravni zakladi mrtvi, da ne moremo izvršiti večjih javnih del. Zato ni seveda ne dela in ne zaslužka!

V inozemstvo pobegli kapital je naš v naši državi je bil pridobljen in nakopičen, žulji našega delavca, kmeta in obrtnika se ga drže. Zato se mora zopet vrniti v našo državo! Zato je v interesu države same, kakor tudi v interesu delovnega ljudstva, da najde država pota in sredstva ter prisili lastnike našega kapitala v inozemstvu, da se ta kapital povrne domov!

Zato pa še enkrat: Primitite tatu! Izdajte tiralko! V inozemstvu je skrit!!

Lojze Smolej - Borovce
Kranjska gora

Poglavje o naših narodnjakih

Kakšnih narodnjakov si želimo

Mislím, da najbrž noben narod nima toliko »narodnjakov« kakor naš. Vsak, ki ima le količkaj pod palcem, ali pa se šteje med tkv. pridobitne sloje, vsak se baha s svojim »narodnjaštvom«. Za vse te »narodnjake« se vedno najde prilika, da jih naše veličastno časopisje javno počasti, in da jih tako javno pokaže narodu, češ glejte, to so naši ljudje, to so zaslužni možje, ki vedno stojijo na braniku za naš narod, državo in domovino mili kraj. Pogostokrat se naglašja, kako ponosen je lahko naš slovenski narod, ki ima toliko zavednih mož, čeprav je tako majhen.

Vsi pa vemo, da je bilo pred vojno z »narodnjaki« precej drugače. Takrat smo imeli samo malo narodnjakov, toda kar smo jih imeli, so bili res zaslužni, bili so v vsem drugačni, kakor so »narodnjaki« po vojni, ki jih je pobasal ubegi slovenski narod! Takrat po pravih vratu so začeli slovenski »narodnjaki« rasti kot gobe po dežju. Čudno pa je,

da ti povojni »narodnjaki« niso prišli s front in ne z bojnih poljan, ampak se vsi rekrutirajo iz tako zvanih »boljših« stanov, ki so imeli med vojno to srečo, da so bili kot nenadomestljivi poslani v zaledje, v razna skladišča in vrag vеди kam še vse! Še bolj prebrisanani pa so ostali kar lepo doma, rekvirirali živino in delili krušne karte. Skratka, krčevito so se držali samo tam, kjer življenje ni bilo v nevarnosti, tam, kjer se je dalo nekaj zaslužiti. In prav ti »narodnjaki« so prave narodnjake potisnili ob stran in proglašili na narodnostni monopol, monopol nad vodstvom slovenskega ljudstva, za večne čase — amen!

Kdo drugi pa naj bi bil po njihovem mnenju tudi sposoben voditi narod? Kdo drugi naj bi jim bil enak? In prav tem »narodnjakom« se je posrečilo stopiti na vzvišeno mesto, da jih narod lahko vidi, da ne pozabi njih dejanj, da jih spoštuje in obožuje. Toda narod je

končno le spoznal in uvidel, da to niso pravi narodnjaki, ker bi ne bilo mogoče, da bi se pri tolikšnem številu narodnjakov slovenskemu narodu tako slabo godilo. Naš narod je spoznal, da imajo ti grešniki za njega le polna usta lepih in sladkih besed. Njih dejanja pa narod ne vidi. In narod je spoznal in uvidel še več! On ve, da imajo ti narodnjaki vsega dovolj, da si polnijo žepe, da cvete njih uskoško strankarstvo na račun »narodnjaštva«. On ve, da so razne stranke in organizacije le plašč za one, ki oznanjajo farizejski nauk: »Pomagajte narodu, da ne propade!« Kako pa je v resnici s tem narodnjaškim klicem na pomoč, se je ljudstvo prepričalo zlasti takrat, ko je bilo treba iti branit Koroško, in so ti »narodnjaki« rajši zlezli za peč, in tarnali, da imajo strašansko putiko... Takrat jih narod ni videl, videl jih je pa takoj, ko je nastal mir in ko je bilo treba zasesti boljše mesta. Ne vidi jih pa tudi danes, ko bi bilo treba za narod kaj žrtvovati, pokažejo pa se takoj povsod tam, kjer kaj nese. Da je pravih narodnjakov malo, smo že nešteto videli ob raznih prilikah.

So pa ti »narodnjaki« v svojem častihlepu tudi precej naduti. Vedno živijo v mislih, kako jim bo narod ob raznih prilikah izkazoval vidno spoštovanje ali še oboževanje. V duhu že vidijo, kako jih bo narod ocenil za njih dela, kako jih bo svečano spremljal na zadnji poti, in kako dolge članke bo prinašalo o njihovem življenju naše »velenarodno« časopisje. Vse vidijo, vse slišijo, samo tega nočejo videti in vedeti, da jih narod ne bo ocenil po besedah, marveč, da bo ocenil le tiste, ki so z dejanji po-

kazali, da so v resnici za narod, in da so ga podpirali v sili z vsemi svojimi močmi. Čas bi že bil, da bi se takšni narodnjaki pričeli zavedati, da jih narod odklanja, da jih mrzi in sovraži, ker vidi v njih le ošabno gospodo, ki ljudstvo ne pusti k sebi, ki se za narod ne brigajo, zahteva od njega le žrtev, med tem, ko sam na račun teh žrtev živi in bogati.

Naš narod si iskreno želi narodnjakov, ki bi ga z dejanji privedli v boljšo bodočnost in ga rešili iz obupnega položaja. On si želi narodnjakov, ki jim ni na svetu vse denar. Naš narod si želi narodnjakov, ki z njim čutijo, ga ljubijo nesebično in spoštujejo. Odločno pa odklanja vse take narodnjake, ki jim je narodnost samo osebni profit, ki našega malega človeka, pa čeprav je zaveden in slovenskega naroda, gledajo po strani, in ga smatrajo za manjvrednega. Taki narodnjaki so grobarji naroda in takih ima žal narod preveč, med tem, ko ima pravih narodnjakov premalo. Težko in hudo je našemu preprostemu kmetu, delavcu in nameščencu, ko gledajo kako se ti namišljeni narodnjaki ob njih bedi in pomanjkanju pasejo obilne trebuhe. Ogorčeno se jim stiska pest, ko gledajo te napihnjene »narodne« purane, ki že 17 let varajo trpeče ljudstvo in oznanjajo svoj strankarski in režimski kikeriki...

Mi pa, ki smo združeni v slovenski fronti, in ki nam je že davno odpadla vsa zagrizena strankarska popkovina, kličemo vsem tem »narodnjakom« ozir. strahovalcem naše slovenske vasi: Mi vstajamo, in vas je — strah! In pohodili vas bomo, kakor se pohodi čik na česti!...

Storite vendar že nekaj za naše hmeljarje!

Pomoč je zelo nujna!

Našim hmeljarjem blje dvanajsta ura

»Saazer Anzeiger« od 8. nov. t. l. poroča, da se pripravlja v kmetijskem ministrstvu načrt glede ureditve hmeljarskega vrašanja. Vsak hmeljar bo moral biti član hmeljarskega društva in istočasno pri hmeljarskem prodajnem sindikatu, ki bo reguliral cene, posebno pri izvozu hmelja.

Kakor se iz gornjega poročila vidi, imajo druge države vse drugačen interes na hmeljarstvu kot pri nas. Drugje bolje vedo, da je to gospodarska panoga, ki ji je treba posvečati vso pozornost, kar ni samo hmeljarjem v prid, ampak vsemu narodnemu gospodarstvu.

In kaj se pri nas ukrene za našega slovenskega hmeljarja? Naši hmeljarji to najbolje sami vedo. Govori in piše se sicer veliko, toda da bi se enkrat res nekaj naredilo, tega pač ne! Potem bi nas namreč Židje ne mogli tako nemoteno izkoriščati in hmeljarji bi bili menda tudi vsi nesrečni, če bi dobili enkrat pošteno plačilo za svoj trud. Posebna škoda bi pa menda bila, če bi z večjim izkupičkom poplačali svoje dolgove, popravili razdrapano domovo, hleve, vozove in orodje, nabavili umetna gnojila, stroje, obleke i. dr. predvsem pa točno plačali davke. Pri današnjih mizernih cenah namreč vsega tega ne morejo. Ampak boljše je, da par tujih židov zasluži 40—50 milijonov Din, kakor da bi se razdelili ti milijoni na par tisoč slovenskih hmeljarjev.

Kdor ne pozna vseh mahinacij, ki se vršijo pri nakupu hmelja, skoraj ne more verjeti, da je mogoče tako razmetavanje narodnega premoženja, toda žalibog je resnica.

Ponovno, so bile že opozorjene na vse te nedostatke merodajne oblasti, in sicer po časopisju, kakor tudi po raznih resolucijah in vlogah, toda vse je bob ob steno! Jaz sem napravil že osnutek načrta za prodajo hmelja po zadrugi, katere član bi moral biti vsak hmeljar, kakor tudi načrt glede omejitve hmeljskih nasadov. V resoluciji, ki smo jo poslali v Belgrad, je preko 2000 hmeljarjev, zbranih na protestnem zborovanju v Žalcu, zahtevalo to, toda kakor je videti, bo vse naše prizadevanje brezuspešno!

Pri nas obstoji sicer hmeljarsko društvo, ki bi bilo prvo poklicano, da štiti interese našega hmeljarja. Res, da je napravilo veliko vlog in prošenj, ki pa za današnje čase niso pereče, ker danes ni več one poštene hmeljske trgo-

Sestanek volilcev na Ježici

Sestanek volilcev občine Ježica bo v nedeljo 24. t. m. ob 10. dopoldne na Črnučah pri Pečarju. Udeležite se ga polnoštevilno!

Edino tedensko glasilo
slovenske fronte izvenparlamentarne opozicije

je

„BOJEVNIK“

Ali ste se že naročili nanj?

vine, kot je bila nekdanj. Tu je židovski velekapital, ki samo gleda, kako bi še bolj izmožgal našega že itak do skrajnosti obubožanega slovenskega hmeljarja. Kaj je židovskemu velekapitalu do tega, ako se lepega dne neha hmeljarstvo v Savinjski dolini, saj ima polne malhe denarja, ki se ga držijo krvavi žulji našega hmeljarja!

Opozarjam še enkrat, da bije našemu hmeljarju 12. ura! Kdor je čital poročila o cenah hmelja, bo sicer rekel, da to najbrže ne bo res, saj so plačevali 27—33 Din za kg! Toda, žalibog, je bilo po tej ceni prodanega zelo malo hmelja! Ogromna množina je šla po ceni od 12 do 18 Din za kg! Celotni pridelovalni stroški za kilogram hmelja pa znašajo od 20 do 24 Din za kg. Sedaj pa računajte, koliko zasluži naš hmeljar in koliko je bilo teh srečnikov, ki so pri hmelju res nekaj prigrisodarili.

Na Češkoslovaškem — in po drugih državah — je, kar se tiče hmeljarstva, vse drugače. Tam imajo hmeljarske šole, hmeljarska društva in podobne usta-

nove, ki skrbijo za hmeljarstvo. V vseh teh ustanovah so pa popolnoma neodvisni ljudje, ki jim je prva in glavna skrb obstoj njihovega hmeljarstva, ker se dobro zavedajo, da je treba tej kmetijski panogi posvetiti vso skrb in pažnjo.

Ali je treba, da tavamo pri nas v tem pogledu vedno nekaj let za drugimi, ko je vendar na dlani, da je tu pomoč zelo nujna! Sramujemo se lahko, da nam hmeljarji tujih držav stalno očitajo, da smo neorganizirana raja, ki zbijamo cene ne samo sebi, ampak tudi vsem ostalim hmeljarjem. Prišli smo že tako daleč, da tuje države po svojih zastopnikih intervenirajo, da naj že vendar nekaj ukrenemo glede omejitve hmeljarstva!

Ker pa hmelj prodajamo le 2—3 mesece, je to hmeljarsko vprašanje vedno le za ta čas pereče, potem pa zaspi in spi spanje pravičnega. Upajmo pa, da bo tudi tega večnega spanja nekoč konec in to mora biti naš cilj.

Martin Jošt, Gotovlje pri Žalcu.

Za izvedbo modernih socialnih reform

Par predlogov

Večkrat se nam v sedanjih časih nudi prilika, da čujemo in beremo o velikem napredku, ki se je povsod po svetovni vojni pokazal na socialno političnem polju. Pa tudi gotovi krogi se radi ponašajo z raznimi zavodi, društvi in ustanovami socialnega značaja, češ, da kaj takega v predvojnih letih Slovenci še nismo poznali. Res je, da vsega tega v pretekli dobi nismo bili deležni, res pa je tudi, da se je smatralo takrat vsako socialno udejstvovanje v prid delovnega ljudstva za **revolucionoarno**, ki ga je bilo potrebno z vsemi sredstvi že v kali zatreti. Takega stanja sedaj ni več, in v tem bi tudi bila vsa tista važna pridobitev in tisti veliki napredek. Vendar pa v naši »prosvitljeni« dobi 20. stoletja kljub vsem socialnim zakonom, predpisom in ustanovam nimamo še tega, kar bi že v prej omenjeni dobi moralj imeti. Danes imamo sicer nešteto mož, ki se praktično in nazorno bavijo s socialnimi vprašanji in jim je to udejstvovanje že postalo vsakdanji kruh. Za razne panoge socialno političnega udejstvovanja so tudi na razpolago učeni veččaki in strokovnjaki, ki vsak po svoje razlagajo, predavajo ali pa kako drugače propagirajo svojo zamisel. V celoti pa je to udejstvovanje še povsem mehanično.

O tem mehničnem socialnem udejstvovanju sedanje dobe bi človek mislil, da lahko beležimo velik socialen napredek, kronan z najboljšimi pridobitvami, ter da smo v tem oziru na poti, na kateri se bomo z lahkoto izognili vsem socialnim zapletljajem v bodoče. Taka misel pa bi bila površna in zmotna. Današnjega socialno-političnega udejstvovanja nikakor ne moremo smatrati za socialnega, ker zadeva le najhen del produktivno ustvarjajočega naroda. Če danes govorimo o nekakem napredku na socialnem področju, se moramo nujno ozreti na naš socialno-gospodarski problem, katerega se vse socialno udejstvovanje niti malo ne dotika in katerega bo nujno potrebno prej ko slej prav zagrabiti in pravilno razvozlati. Ta problem nam daje nalogo, da je treba zavreči vse zastarele pojme o kapitalu, dobičku in o nizkih mezdah. **Podati se bo treba k modernemu socializmu!** V svrhu boljšega razvoja morata biti soudeležena delojemalci in delodajalec, ker noben narod ne more napredovati, dokler gre skoraj vse v žepe peščice kapitalistov.

Splošno se mora priznati, da je odvisen industrijski razvoj od blaginje delavstva. Industrijski razvoj mora tudi delavcu omogočiti, da (abk) sam kupi blago, ki ga izdeluje. Spričo nizkih mezd, mu danes to ni mogoče. Radi tega je dolžan delodajalec da delavcu da toliko, da mu omogoči nakupovanje, da mu omogoči življenje! Po našem pojmovanju ne more biti nasprotstva med mezdo in dobičkom podjetja, med gospodom in »tlapcem«, med producentom in konsumentom. Napačna je torej misel, da so nizke delavne mezde koristne razvoju industrije. Industrijska produkcija bi se nikakor ne omejevala, če bi se mezde delavstva zvišale, in to radi tega, ker bo dobro plačani delavec vedno tudi obenem najboljši konsument.

Problemu delitve dobička pa bi morala veljati v polni meri naslednja načela: prvi del dobička naj pride med ljudstvo v obliki cenejšega blaga, drugi del naj dobe delavci in nameščenci v večjih mezdah in plačah, šele tretji del naj prevzame podjetje kot svojo razpoložljivo glavnico. Na ta način bi ostal dobiček v večnem krogotoku. Trojna delitev bi zvišala produkcijo, zvišale bi se mezde, in radi zvišanih mezd in plač bi se izdelki pocenili, ter bi dobro plačana delavec in nameščenec kupovala v večji meri. Če se blago izdeluje in prodaja, se ne sme konzum omejiti samo na majhno število premožnejših ljudi. Treba je osvojiti načelo: **Zvišajte mezde in plače, in konec bo pritožb nad majhno produkcijo!**

Še večje važnosti pa je kočljivi problem števila brezposelnih, katerih življenje je pri današnjem kapitalističnem

gospodarstvu ogroženo ter narašča vedno bolj. Brezposelni delavci in nameščenci, med katere v tem primeru tudi lahko štejemo one zaposlene, ki imajo nezadostne dohodke, so vsekakor upravičeni zahtevati, da se jim da, bodisi zaposlitev s prejemki, ki se ujema z eksistenčnim minimumom, bodisi podpore za njihovo vzdrževanje — vseeno, aji v obliki gotovine ali naravnih dajatev. Državna socialna politika je dolžna skrbeti, da se najdejo pota in načini, da se ugoti tem zahtevam in omogoči življenje neštetim brezposelnim in njihovim družinam. Omalovaževanje tega perečega socialnega vprašanja, ki posega v temelje obstoječega družabnega in pravnega obstoja, oziroma reda, bi imelo težke posledice in bi se bradko maščevalo.

Kako pa je dandanes v tem pogledu? V prvi vrsti prihajajo tu v poštev borze dela, ki so po zakonu o zaščiti delavstva dolžne nuditi brezposelnim delavcem in nameščencem podpore v denarju, hrani, prenočišču itd. Toda podpore borz dela se nudijo le v mejah proračunske možnosti, so vezane na gotovo dobo zavarovanja pri OUZD in so razen tega tako malenkostne, da za vzdrževanje brezposelnih v današnji dobi sploh ne pridejo v poštev, ker pomenijo le kapljico v morju. Za izdatnejše podpore brezposelnim skrbijo večje mestne občine, vendar so nastale tudi tu velike težkoče, ker postajajo na eni strani potrebe vedno večje, na drugi strani pa neprestane zahteve finančnega ministra po znižanju občinskih proračunov onemogočajo sleherno pametno in duhu časa primerno občinsko socialno politiko. Zniževanje proračunov v tem pogledu pač ni umestno, najmanj pa v dobi gospodarskih kriz, ko so socialne potrebe vse večje in temu primerno tudi izdatki za socialno skrbstvo.

Nekatere mestne in tudi večje, zlasti industrijske občine si pomagajo iz stiske na ta način, da organizirajo razne pomožne akcije, za katere zbirajo med prebivalstvom prostovoljne prispevke. Briga za te nesrečne na smrt obsojene sodržavljane obstoji tudi še v tem, da se sestavljajo razne komisije in konference, ki naj rešujejo problem, ki leži na dlani. Prepričani smo, ako bi se na takšne konference pozvalo prizadete brezposelnike, bi bil ta problem rešen hitreje in ceneje. Kar se pa tiče podpor pasivnim krajem iz tkzv. volilnega »bednostnega fonda«, so to tako eksotične »cvetke« na našem socialno političnem področju, da ne bo odveč, ako bomo ob priliki na tem mestu izpregovorili nekaj več, o tem žalostnem poglavju. Mimogrede naj omenim le to, da vem za večji industrijski kraj, kjer plačujejo letno čez en milijon dinarjev za »bednostni fond«, od te velike vsote pa se zopet vrača po raznih ovinkih v občinsko blagajno le reci in piši) devetsto dinarjev (900.—). Brezposelnost v dotičnem kraju je velikanska, razlika med davščinami in prejemki glede »bednostnega fonda« še večja, in zato pa — pasji nagobčniki so poceni — brez komentarja!

Bolj važno je naslednje kočljivo vprašanje: Kaj bi bilo za zaščito brezposelnih pri nas nujno potrebno? — Potrebna je nujna uvedba posebnega socialnega davka, ki naj se predpiše in izterjuje v takšni višini, da bo mogoče kriti vse nujne izdatke za vzdrževanje brezposelnih, pri čemur naj se daje prednost zaposlitve pri javnih delih. Ta davek mora biti progresiven (t. j. čim bogatejši je kdo, tem višji je tudi procentualno njegov davek), ki naj obremenjuje predvsem pridobitne sloje. Brezposelnost je posledica današnjega individualističnega — kapitalističnega gospodarskega sistema, ki je radi tega tudi dolžan, da iz lastnih sredstev vzdržuje brezposelne, in leči nastalo bolezen brezposelnosti. Če bodo kapitalisti sami primorani skrbeti za to, da se odstranjujejo posledice svojega gospodarstva, bodo umedno tudi sami pričeli delovati za ublažitev in odstranitev vzrokov, ki so dovedli do takih posledic.

Kaj pravi T. G. Masaryk o demokraciji

Vse, kar delamo, je treba podrejati etičnim zakonom!

Zelo bi se motili, če bi mislili, da je pri nas lažšem enkrat za vselej doigral. Še vedno poskuša sbrati svoje sile in si na vsi možni prizadeva, da bi imel povsod prvo besedo. Svojih pomagačev si išče tudi med nas Slovenci — kdo jih ne pozna? Zato se nam zdi zelo važno, opozoriti ob vsaki priliki na velik pomen demokracije. Kjer vlada demokracija, tam ni mesta korupciji, tam se ne dela na odpravi najosnovnejših socialnih pravic.

T. G. Masaryk ni le predsednik češko-slovaške republike, marveč tudi oni veliki filozof, ki je vse svoje življenje posvetil teoretičnemu in praktičnemu proučevanju demokracije. V »Razgovorih s T. G. Masarykom« (spisal dr. Karel Čapek), razberemo med drugim naslednje misli, ki jih ima o demokraciji »tatiček« Masaryk: »Svoj razlog za demokracijo imam v veri v človeka, v njegovo duhovnost in neumrljovo dušo. To je ona prava enakost. Večno večnemu ne more biti ravnodušno, večno večnega ne more zlorabljeni, ga ne more izkoriščati in nasilno nadvladati. Etično je demokracija obrazložena kot politično uresničenje ljubezni do bližnjega. — Demokracijo sprejemam obenem z gospodarskimi in materialnimi posledicami, vendar jo zasnavljam na ljubezni — na ljubezni in pravičnosti, ki je matematika ljubezni, ter na prepričanju, da na svetu moramo podpirati uresničevanje božjega reda. — Vsa razumna in poštena politika je izvajanje in utrjevanje humanosti. Politiko, kakor sploh vse, kar delamo, moramo dosledno podrejati etičnim zakonom. Politika, kakor tudi vse življenje posameznika in družbe, se ne da razumevati drugače, kakor v luči večnosti.

Na drugem mestu, kjer govori o resničnosti duše, pravi:

»Ko mislim na neumrljivost, ne mislim toliko na smrt in na ono, kaj bo z njo, kolikor na življenje in njegovo vsebino. Po mojem izvira nesmrtnost iz bogastva in vrednosti človeškega življenja. Nesmrtnost duše izvira tudi iz priznanja Boga, iz vere v svetovni red in pravičnost. Brez večnosti duše ne bi bilo pravice, ne bi bilo dovršene enakosti. Samo kot duša med večnimi dušami živimo življenje popolno in resnično. Eksistenca duš je prava podlaga, pravi temelj demokracije; večno večnemu ne more biti ravnodušno, nesmrtni je enak nesmrtnemu. Odtod dobiva ljubezen napram bližnjemu svoj specijalni, metafizični smisel. Ljubezen do bližnjega je v načrtu sveta, človeška družba temelji na ljubezni; toda ljubezen se mora vtelesiti v delu, v sodelovanju, v ustvarjanju in tako tudi v izpolnjevanju danega nam sveta. Mi smo v božjem vinogradu.

Človek je ustvarjen po božji podobi. Bog človeka ni mogel ustvariti drugače, kakor po svojem obličju in svoji podobi.

Iz tega izhaja za človeka zavesten energizem, sodelovanje z božjo voljo. V spoznavanju narode in človeka, v prodiranju v prirodne in zgodovinske zakone, v sprejemanju in izpolnjevanju teh zakonov sodelujemo v božjem ustvarjanju in upravljanju sveta. Bog nam prepušča, da delamo na njegovem delu, zahteva od nas delo, torej tudi sodelovanje. Vsako sodelovanje, tudi med ljudmi, obsega svobodo in podrejenost, iniciativo in vezanost. Mi smo poleg Boga in pod Bogom avtonomna bitja; imamo pravico iniciative in s tem nosimo tudi odgovornost. Odtod izvira dolžnost aktivizma in truda, odločnosti in hrabrosti. Svoboda je enako težka, kakor demokracija.

Demokracija ni le državna forma, ni le ono, kar je napisano v ustavah. Demokracija je življenjski nazor, ki temelji v zaupanju v ljudi, v humanost in človečanstvo. Ni pa zaupanja brez ljubezni in ne ljubezni brez zaupanja. Nekoč sem rekel, da je demokracija diskusija; toda prava diskusija je mogoča samo tam, kjer ljudje drug drugemu zaupajo in pošteno iščejo resnico. Demokracija, to je razgovor enakih med enakimi, razmišljanje svobodnih državljanov pred vso javnostjo. Beseda »parlament« je sijajen pojem, toda treba ga je vtelesiti.

Rekel sem: enakih med enakimi! Vem, da ljudje niso enaki. Nikjer na zemlji, ne v ljudeh ne v narodi ni enakosti in vlada različnost. Ta prirodna različnost pa se mora urediti s pravilno razdelitvijo dela in hierarhijske funkcije; organizacija ljudi ni mogoča brez višjih in podrejenih, toda ne sme to biti organizacija privilegijev in le aristokratskega gospodstva, temveč vzajemna služba. Demokracija potrebuje voditeljev, ne pa gospodarjev. Aristokratizem pravi: »Jaz sem gospod — ti si sluga ali suženj!« Demokracija pa pravi: »Jaz sem gospod — ti si gospod!«

Demokratski ideal ni le političen, temveč je tudi socialen in gospodarski. Demokracija v socialnem pogledu pomeni odpravo bede, ki človeka ponižuje. V demokraciji se ne sme dovoljevati, da bi posamezniki ali posamezni stanovi izkoriščali svoje sodržavljane — v demokraciji človek človeku ne sme biti sredstvo.

Demokracija ni nejasna in mitična kolektivnost. Demokracija je individualistična in vsak državljan sme tudi reči: »Država sem tudi jaz!« Vsak državljan ima pravico iniciative; kar hoče in dela, zavisi od njegovega razuma in od njegove moralne kvalitete.

Moderna demokracija obstoji komaj poldrugo stoletje; demokracija je šele v začetku, še ni gotova in se šele razvija. Zato moramo imeti potrpljenje. Demokracije niso dovršene zato, ker tudi državljanji niso dovršeni. Kakršen gospodar, tak je tudi sluga!

Demokracija je jamstvo miru!«

ri najvišje vrednote: slovenstvo, s i m s. ideja svobode

Edino uvedba progresivnega davka v korist brezposelnih in onih zaposlenih, ki imajo premajhne zasluzke, bi temu sedanjemu zlu odpomogla. Sredstva so tu! Saj vemo, da kapitalisti delajo kljub gospodarski krizi z nezmanjšanimi, ali še celo z večjimi dobički. V interesu celokupnosti je država dolžna, da vzdrževanje brezposelnih prevali na kapitalistično gospodarstvo, ki je, kakor smo že dokazali, vzrok tem v nebo vpajočim razmeram. Na odpor in izgovore kapitalistov, da njihovo gospodarstvo ne bi tega bremena preneslo, naj se odgovori s spremembo obstoječega gospodarskega reda v smeri postopne uvedbe kolektivističnega gospodarskega sistema, da bomo vsi sodelavci in lastniki, in da se dobiček ne bo stekal več v blagajne posameznih denarnih mogotev, tujih in domačih, marveč bo prišel narodni celoti v prid. Z drugimi besedami povedano,

če pri današnjem kapitalističnem gospodarstvu odprava brezposelnosti ali vzdrževanja brezposelnih ni mogoča, naj se uvede tak gospodarski red, ki bo to omogočal.

Dolžnost države je, da prevzame kontrolo nad dobičkom, da regulira produkcijo in prevzame regulacijo med delom in kapitalom; da maksimira minimalne mezde tako, da bodo v skladu s cenami živil in drugih potrebščin. Skratka, dolžnost naše državne socialne politike je, da po vzgledu ostalih naprednih držav, tudi sama preide od zastarelih do modernih socialnih reform, katere so tudi za našo bodočnost neobhodno in nujno potrebne. »Zdrava družina v zdravem domu, streha nad glavo in kruh«, je pa tudi smatrati za prvo zapoved, ki jo je dolžna izpolnjevati — država.

Lojze Smolej - Borovec
Kranjska gora.

Obrtniki nam pišejo:

Za združitev ogroženih in izkoriščanih v skupne zadrugel

Izredno težki časi, ki jih preživlja sedaj tudi naš marljivi obrtnik zaradi brezsrčne in brezobzirne tovarniške konkurence, se zde vsem prizadetim kakor poslednji opomin, da morajo tudi oni kreniti v borbo za svoj nadaljnji življenjski obstoj po popolnoma novi poti. Po vzgledu svojih mednarodno karteliranih tlačiteljev se mora tudi naše zavedno slovensko obrtništvo organizirati v skupni fronti — v združništvu! Zakaj dolgovozni, limonadni protesti in vse ostale pisane tirade pomagajo le vsem škodljivim tujim tovarnam do bučne reklame, dočim ostaja od tega domačim obrtnikom le nepotrebna jeza in zopet manjši dohodki. Vsako zlo pa je treba zatreti v kali, če sploh računamo na uspeh. Napadenec mora preiti v samcobrambo in če je preslaboten, mora pritegniti še druge, ako sploh računa z eksistenco in ohranitvijo. To velja tudi za naše slovenske obrtnike.

Mislim, da ne pretiravam, če trdim, da je pri nas mnogo krajev, kjer životari po več obrtnikov iste stroke ob skrajno pičlem zaslužku. Predrage stanarine, neznosni davki in preostre tovarniške konkurence jih vodijo dan za dnem bližje k robu popolne gospodarske propasti. Marsikaj pa bi bilo drugače, če bi se ti vsestransko ogrožani in izkoriščani obrtniki tesno združili v skupni zadrugi, kjer bi v skupni borbi lažje kljubovali zli usodi. Namesto desetih nehygieničnih delavnic bi lahko imeli eno samo, ki bi bila dovolj prostorna, svetla, dobro kurjena itd. Pa ne le to. Tudi stanarina, kurjava, razsvetljava, čiščenje in še marsikaj drugega bi postalo cenejše za slehernega zadrugnika. Ker bi bil davek skupen, bi bil zato znatno nižji, kakor pa je so razmerno pri posameznikih. S tem bi se pa odpravila tudi škodljiva neloyalna konkurenca, dočim bi bili dobavni in režijski stroški tudi nižji. Upoštevati je še treba, medsebojno pomoč s strokovnimi nasveti, saj več glav vendar več ve!

Na ta način bi pa tudi prišli do pravične razdelitve kruha in dela. Večkrat so razpisane razne zasebne, samoupravne ali državne dobave, ki bi jih mogle mesto velekapitalističnih tujih industrijskih podjetij prevzemati domače obrtniške zadrugel. Z zaposlitvijo brezposelnih pomočnikov bi se vsaj kolikor

koliko pobijalo in onemogočalo takozvano »prisilno šušmarstvo«. Z zmanjšanimi režijskimi in produkcijskimi stroški bi se dali izdelkom klotičiti take cene, ki bi mogle uspešno tekmovali s tovarniškimi in si pridobiti tržišče prav s svojo odlično kakovostjo. Vse medsebojne sorodne in odvisne stroke bi se morale strniti v borbi proti tujemu kapitalu in tujim tvrdkam v nerazdružno celoto. Nekateri čevljarji so se n. pr. v južnih krajih naše države že pred časom organizirali na združni podlagi in so njihovi dosedanji uspehi naravnost presenetljivi. »Bat'a« jim zares prav v ničemer ne more več škodovati.

Vprašujem se, ali ne bi bila tudi pri nas ta prekornostna stvar izvedljiva in bi imeli od nje vsi domačini kot narodna in gospodarska celota resnično dobrobit? Bodisi dobavitelji, bodisi producenti, bodisi konzumenti! Vem, da je skušal še marsikak naš obrtnik v praksi reševati to kočljivo vprašanje, pa je, žal, povsod naletel na odpor. To pa ne morda pri tujih podjetjih, temveč med lastnimi ljudmi, ki sta jim zavist in nevoščljivost še danes več, kakor pa skupen hleb belega kruha. Morda se jim bo potrebni socialni in združniški čuti še nekoč razvil: dal Bog, da se ne bi to zgodilo prepozno. Menim, da bi morali vsaj mlajši in naprednejši slovenski obrtniki delovati neumorno v svojih strokovnih organizacijah z edinim glavnim ciljem, da se čimprej popolnoma reši to važno obrtniško združniško vprašanje.

Slovenski obrtniki! Poklicani ste, da zastavite vse svoje mlade in preizkušene borbne sile pri gradnji svoje lastne lepše bodočnosti. Iz vas naj žari moč sloge, edinosti in medsebojne bratrske ljubezni, ki naj služi tej bodoči mogočni stavbi za temelj. Vi sami ste delavci, zidarji, polirji in inženjerji na tej skupni obrtniški združni stavbi!

Slovenski obrtniki! Organizirajte svojo proizvodnjo na združni podlagi, da tako skupno napoveste in složno započnete neizprosno boj proti tujemu izkoriščevalskemu kapitalu! Bratje, trpin, le v slogi je blagostanje in moč! Vsi za enega, eden za vse! Slovenske fronta je v tej borbi z vami! Saj tudi ona stremi za prepородom slovenskega obrtništva.

»Bojevniki« pa hoče vzdramiti tudi vse one, ki so doslej še spali, in ki so v slovenskem vprašanju še stali ob strani, ter bili mišljenja, da je z ustvaritvijo naše jugoslovanske države, tudi naš slovenski boj za obstoj že dokončan!

Zato pa je »Bojevniki« edino glasilo najbolj zdravega dela našega slovenskega naroda.

»Bojevniki« je glasnik malih ljudi, ljudi trdega dela, a še trše slovenske pesti, ko se je treba boriti za staro pravdo!

»Bojevniki« je v svojih stremljenjih in nazorih docela samostojen in svoboden, ter je ogledalo iskrene in poštene slovenske duše in njene bodočnosti.

»Bojevniki« ni plačanec, marveč zvesto služi nam vsem!

Za vsebino »Bojevnika« skrbimo njegovi naročniki in čitatelji sami, zato pa tudi nihče drugi nima nanj prav nobenega vpliva!

»Bojevniki« nima posebnih fondov, s katerimi bi kril svoje velike stroške za tisk.

»Bojevniki« tudi nima plačanih sodelavcev kot ostalo »nacionalno« časopisje, marveč le štab idealistov, ki po-

polnoma brezplačno orjejo slovensko ledino.

»Bojevniki« ni glasilo kakega slovenskega »generalata«, ker že po svojem demokracičnem načelu ne prizna nikomur fašističnih šarž in portopejev.

Skratka, »Bojevniki« je tvoj najboljši prijatelj, ki se ti najbolj obdoljuje po načelu: zvestoba za zvestobo! Zato priporočaj svojega prijatelja »Bojevnika«, tudi še drugim, da ga poznajo!

Zahtevaj »Bojevnika« v slehernem javnem lokalu!

Razširjaj »Bojevnika« med narodom, in pridobivaj mu novih, zvestih in redno plačujočih naročnikov!

Vsak pristaja Slovenske fronte mora biti naročen na naš list, na »Bojevnika«, ki je izraz naše lastne volje in hotenja!

Zato pa se oklenimo »Bojevnika«, podpirajmo ga po vseh svojih močeh in naša zvišana bojevniška naloga, čeprav ni majhna, nam ne bo pretežka!

Živel »Bojevniki«!

Savinjsko pismo

Čenjeni gospod urednik!

Vaš list mi zelo ugaja in ga prav vneto in rad prebiram, kakor tudi moji sosede in prijatelji. Ker pa nimam daleč v Savinjsko dolino, me je gnala radovednost tja pogledat, ali je vse res, kot pišete, da je tako slabo in da so dobili tako malo denarja. Toda kakor sem izvedel, to ne bo »štimalo«.

Tam imajo ljudi, ki jim pravijo »tekači«. Ti nimajo nič hmelja, celo leto sede v oštariji in igrajo karte, pa imajo, ko je konec hmeljske sezone vendar do 80 jurjev v žepu. Teh jurjev pa ne nosijo v hranilnice, da jih potem ven ne bi dobili, ampak jih dajo lepo oštirjem hraniti, da grede zopet med ljudi. Saj drugo leto bo itak »kšefta« in jurjev zopet dovolj!

Imajo pa tam tudi hmeljske trgovce. Pravijo, da so nekateri po 300 in več jurčkov dali na stran za stara leta. Povedo vam tudi kaj o nekakšnih »Judih«. Pri teh se ne govori več o jurjih, ti so baje cele milijone pobasali ter jih bodo odnesli s seboj, davka pa ne bodo nič plačali. Spet drugi pa govorijo, da bodo veliko tukaj pustili, ker zaenkrat še tukaj živijo. Ker pa nimajo otrok, so pripeljali kučke s seboj, da jim ni dolgčas. Ampak revčki so tile cucki, saj morajo jesti same »pohane šničle«. Ker pa »pohani šničli« precej stanejo, bo že res, da ne bodo vsega odnesli drugam.

Ko sem izvedel, koliko so vsi ti zasluzili, sem si mislil: Če so vsi ti toliko zasluzili, koliko so morali zaslužiti šele kmetje, ki so za ta hmelj vse leto delali in nosili krvave žulje. Mahnil sem jo tedaj še v drugo gostilno; tam sem našel nekaj kmetov, ki so lepo pri »tolkove« (jabolčniku) sedeli in Boga hvalili, da jim je poslal tiste Jude, ki so jim odkupili hmelj po 12 do 15 Din za kilogram. Saj drugače bi ga morali pojesti na fižolu namesto čebule, tako pa še nimajo treniranih želodcev! Da bi doma kuhali pivo, se jim pa tudi ne spleča, saj je »tolkove« še vseeno cenejši.

No, zdaj pa vidite g. urednik, da mora naš hmeljar Boga hvaliti, da prihajajo k nam Judje, ki mu odkupijo hmelj, ker ne vem, če bi se našli še kje ljudje, ki bi hoteli zaslužiti po 30 do 40 Din pri kilogramu. Prosim Vas torej, da ne udrihate več čez nje.

Pozdravljam Vas prav lepo in ostajam

Vaš zvesti

R. H.

Žalec.

Spoštuj kmečko dlan!

Čudovito izoblikovana je žuljava kmečka dlan! Skorjasta, razpokana, robata in trda je, kot močna drevesna korenina. Kot korenina, ki se mora krčevito zariti v zemljo... Široka, kot bi hotela zajeti čimveč zemlje, s svojimi skrivljenimi prsti in trdimi nohtovi. Vendar, kakor hitro so ti prsti prepuščeni brezdelju, postajajo brezutni, so si kot tujci med seboj, in se tudi ne morejo več stisniti v trdno pest!... Ne morejo mirovati! Vselej hočejo nekaj spraviti med se: koso, motiko, žrd, prgišče žitnega zrnja...

Kmečka dlan ni zaljubljena vase, in tudi ne povprašuje, kaj neki si mislijo drugi o njej. Saj ve, da ni negovana in lepa, kot so na pr. druge, pa se kljub temu ne žalosti in pritožuje. Pregloboko se zaveda svoje moči in poslanstva, toda tega ne obeša na veliki zvon, marveč rajši ponižno molči. Pri slehernem udarcu, prijemu in vihtenju, čuti v sebi moč velikega božjega blagoslova, pa se s tem ne postavlja, temveč si misli, se bo že izvedelo...

Kmečka dlan je videti, kakor odprta zgodovina preteklosti in bodočnosti ljudstva in države, še več, cele zemeljske oble. V sebi nosi vso plemenito dedščino ljudi in človeštva, ki ji mora zagotoviti obstoj in mogočno rast. Vse mogoče gube in poteze so ji vrezane v robato in žuljavo kožo. Zvestoba, poštenost, samozavest, pravičnost, ljubezen in tudi še ostale kreposti se razkrivajo onemu, ki razume in zna pravilno ceniti žuljavo kmečko dlan...

Kmečka dlan diši po brazdah, senkih, žitu, veseli košnji, žetvi, mlatvi, vinski trgatvi, obiranju hmelja, in po prijetni bližini, zdrave in močne živine.

Kmečka dlan je pa tudi udarna in odporna. Mnogokrat se zdi, kot da hoče pred seboj nakopičeni in grozeči temni oblak razpršiti, ali pa siloma razrgati na drobne koščke. Tedaj jo zapopade bes in srd, žile se nabreknejo in vzkipe, kot razdraženi gadje... Drugikrat se pa zopet stegne dobrohotno čez javorjevo kmečko mizo, kakor bi hotele reči: »Sosed pobotajva se, pozabiva, in vse naj bo med nama zopet dobro!«

In — končno! Kmečke roke mirno in pokojno sklenjene na prsih, v — mrtvaški rakvi! Tudi ta slika nam ne sme biti tuja, tudi to si moramo večkrat priklicati v spomin!

Slovenska, kmečka dlan! Pomni, kar ti je v knjigi večnih postav zapisano: **Gospodar in vladar zemlje bo le oni, ki jo ljubi in obdeluje!** In zato moraš orati tudi ti slovensko ledino!

Konec politične igre

Pred dvema letoma, ko so imeli dr. Mačka še zaprtega, je začel prof. dr. Maštrovič, bivši poslanec HSS, zbirati svoje bivše tovariše, da bi z njimi oživel politično akcijo pod imenom Jugoslovanska seljačka stranka. V ta namen je začel izdajati tudi glasilo »Dom«, ki je izhajalo v Križevcih. Ko je postal Jevtič ministrski predsednik, se je sporazumel z njim za predstojajočo petomajске volitve in je pisal mnogim članom bivše HSS proti dr. Mačkovi politiki in se navduševal za sporazum z Jevtičem, ki da je »osvojil našo seljačko politiko«. Pri tem se je seve skliceval na politiko blagopokojnega Stjepana Radića. V svojih pismih je dr. Maštrovič napovedoval tudi to, da bo dr. Maček v zadnjem trenutku pred volitvami razglasil, da ni mogel sestaviti kandidatne liste, očitno računajoč pri tem, da bodo potem izvoljeni njegovi kandidati s pomočjo Jevtičeve vlade.

Vse to je pretekle dni na shodu v Križevcih obrazložil prof. Pirnat iz Zagreba kot zastopnik dr. Mačka, ki je eno tako dr. Maštrovičovo pismo tudi javno prebral. Prof. Pirnat je izjavil, da je treba dr. Maštroviča odstaviť z dnevnega reda, ker ne more imeti človek, ki je tako pisal, nobene zveze z vodstvom hrvatske seljačke politike.

„Bojevniki“ — naš besednik in ponos!

Sodobnost nas uči, da je pravična preobrazba svetá v rokah onih, ki ljubijo in cenijo svoje, spoštujejo pa tuje. Kdor pa zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti...

Teh nazorov je tudi naš »Bojevniki«, ki predstavlja svobodno ljudsko tribuno vseh onih zavedanih in neustrašenih bojevnikov, ki še niso v svojem srcu pozabili svoboščin in pravic slovenskega naroda.

»Bojevniki« si je nadel nalogo, da čimprej odstrani vse socialne krivice, in

Zborovalci v Križevcih so soglasno odobrili izjavo prof. Pirnata, vzklikajoč navdušeno dr. Mačku. To razčiščenje pozdravljamo tudi Slovenci, saj je bilo precej inteligentov med nami, ki si niso znali ustvariti zaradi Maštrovicvega »Doma« prave slike o hrvaškem pokretu.

Čeki zavrtni

V Bogojni je nekak pobirao čeke, ki so jih dobili davkoplačevalci i jih je poslal v Beograd ministri Korošci, rekši ka so čeki prevelke šume terjali. No, minister Korošec, četudi je minister, ne more delati proti finančnomi zakoni, zato je čeke poslal nazaj s pripombom: »Ka je što dužen, mora plačati.«

Dobesedno iz Kleklovih »Novin«, glasila JRZ, 10. novembra t. l.

Dopisi

IZ PREKMURJA

Zopet v vednost prekmurskemu ljudstvu.

»Novine«, glasilo ozkega kroga še bolj ozkosrčnih ljudi, so popolnoma iz sebe, ker jim prekmursko ljudstvo ne gre več na limanice in ker jim je za večno zdrknilo iz rok vodstvo med prekmurskim ljudstvom. Zavedajo se, da ljudstvo več ne sledi njihovem ozkosrčnemu naziranju in da ga ne morejo več navdušiti za svoje ideje, zato so v številki 17. zopet in na najgrši način napadajo dr. Mačka in njegove pristaše. V svoji jezi so se povzpele do prerisnične trditve, da so okoli »Novin« že nespametni, češ, »Bog ve, kaj bi tej (Mačkovi agitatorji) radi vse spravili na račun naše nespameti«. Nas iskreno veselimo, da so »Novine« vendar enkrat same priznale in javno izpovedale, v kakem duševnem stanju so. V omenjeni številki na najgrši način napadajo pokojnega Radiča, dr. Mačka, njegove agitatorje in pristaše. O pok. Radiču trde, da je bil proti »popom«, — dr. Mačka zaničujejo s tem, češ, da ga bodo njegovi agitatorji »v plügnapregli«. Na vse Mačkove agitatorje in pristaše zopet leti iz »Novin« ogenj in žveplo, češ, da so proti veri in cerkvi, ne hodijo v cerkev, o veri in duhovnikih ne znajo lepo govoriti, sami zločinci so, ki so posedeli po več let v ječah. Po zatrdilu »Novin« niti en Mačkovec ni pošten človek, poštenjaki so le okoli »Novin«. — Mi ne odgovarjamo na te grde napade »Novin«, samo ponovno opozarjamo prekmursko ljudstvo na te grde laži in obrekovanja, s katerimi se blati 90% prekmurskega ljudstva, in pozivamo vse naše pristaše v Prekmurju, da ohranijo mirno kri, si dobro zapomnijo vse to, da vsakdo preceni »Novine« in njihove pristaše po njihovem pisanju in da bomo svoječasno dali tak odgovor, da bo zaprlo sapo »Novinam« in vsem njihovim sodrušnikom.

Zapiranje trgovin v Murski Soboti.

Trgovci v Murski Soboti so imeli pretekli teden sestanek, na katerem se je obravnavalo vprašanje, da-li se naj trgovine zapirajo zvečer ob 6. ali 7. uri. Večina trgovcev je bila za to, da se

zapirajo trgovine ob 6. uri, le trije milijonarji so bili proti temu, češ, kaj pa naj počnejo pomočniki in vajenci v prostem času. Po daljšem prerakanju, med katerim so padle prav krepke na račun židovskih milijonarjev, so zmagali le slednji, saj so ubogi drugi trgovci itak predani milijonarjem na milost in nemilost ter bi imelo nedogledne posledice, ako bi se jim zamerili.

Pobrigajte se za zadostno prehrano!

Protijetična fronta je začela tudi pri nas hvalevredno delo, da se je vendar pričelo tudi v Prekmurju popisovati za jetiko bolne. Že par hiš se je popisalo v Krogu. Ako gre v tem tempu naprej, bo najbrž popisano celo Prekmurje v 10 letih, kar jih pa med tem ne umrje, se lahko začne znova. Priznamo, da je prepotrebno tudi to popisovanje, toda še važnejše bi bilo, da bi se vse jetične tudi primerno zdravilo, a najvažnejše pa, da bi se pobrigali za zadostno prehrano ljudstva, ne da mora ljudstvo odtrgati od sebe in svojih otrok najnujnejše življenjske potrebščine, samo da lahko plača davke. Prepričani smo, da bi imela država mnogo več haska od zdravega naroda, ki mora prodati zadnje kilo ajdove ali prosene kaše, samo da zadosti prestrogim davčnim predpisom.

Kultura

Knjige knjižne založbe tiskarne Merkur v Ljubljani.

Knjižna založba tiskarne Merkur v Ljubljani je začela izdajati poleg zakonov in uredb še razne posebne izdaje, leposlovne knjige, tako zvane »malo knjižnico«, dr. Šorlijeve izbrane spise, razne knjige, razne tiskovne in šolske knjige.

Izmed leposlovnih knjig omenjamo: Coman Doyle — Mulaček: **Pozna osveta, detektivski roman**; Kreff: **V oklopnjaku okoli sveta, roman**; Quida: **Farnmor, roman**; Claude Anet: **Arijana, roman**. Izmed raznih knjig: Andrej Gabršček: **Goriški Slovenci**.

Pri vseh knjigah bi si želeli boljše izbiro. Pri prevodih zlasti čist, slovenski jezik. Nekatero leposlovno knjigo poznamo iz podlistkov, kjer, žal, prevajalci ne pazijo na lepo slovenščino in se le preradi izogone težjim odstavkom.

Ena sama knjiga knjižne založbe tiskarne Merkur je, ki pomeni zares dogodek v našem literarnem svetu in ki nas je resnično razveselila. To je knjiga vseučiliškega profesorja dr. inž. Milana Vidmarja: **Moj pogled na svet**. Tako knjigo, ki nam razrešuje najvažnejša življenjska vprašanja, smo si že dolgo želeli. O knjigi bomo več v kratkem poročali.

Proti izrodnom mode

... Vprašajte našega kmečkega človeka, kaj našo slovensko vas največ upropašča! Odgovoril vam bo: moda! Namreč, tista pretirana moda, ki hoče naše vaško ženstvo pošemiti v mestne »gospe« in »gospodične«. Evropska moda je pa tudi oni demon, ki je izpodrinil iz slovenske zemlje našo vidno svetinjo, — našo pristno narodno dušo. Mi Slovenci le preradi pozabljamo, kaj vse

s tem izgubljam! Poleg njene očarljive lepote in umetniške vrednosti, katera je nedosegljiva, ima pa naša narodna noša tudi za naše gospodarsko življenje važen moralen pomen. Naša narodna noša je sad ustvarjanja dolgih stoletij, med tem ko je evropska moda le puhla demislica, ki se je porodila preko noči v možganih vele mestnih razuzdanih fantastov, in modnih špekulantov. Našo narodno nošo so ustvarjale naše tihe in skromne babice v daljni prošlosti, v njej so izražale svojo globoko umetniško dušo in nežno čuvstvo; ona je simbol našega samoniklega pogleda na življenje, med tem ko je »evropski« ali mesni nošnji edini cilj ta, da s pobijanjem ženske sramežljivosti in zdravja ustvarja še večje pomanjkanje in siromaštvo.

V današnji težki krizi, ko ljudstvo strada, so mi znani kljub temu številni primeri, ko naš kmet prodaja svojo, z muko in znojem pridelano lastno hrano pod ceno, ali pa se zadoljuje celo na menico, in to samo zato, da kupi za drag denar ženi ali hčerki »moderno« mestno »pajčevino«, ali pisano cunjo, pa četudi je blago ničvredno, in uporabljivo le za kratko dobo. Trpežnost blaga je čisto postranska, glavno je moda! Ne trdim, da so naši kmetje vsi takšni v tem pogledu, so tudi izjeme, ki pa prav tako obsojajo te »moderne« norčije, radi katerih baš tudi sami po nedolžnem trpijo. Pa se bo morebiti našel kdo, ki mi bo oporekal, češ, da pretiravam! Slehernemu takšnemu prijateljsko svetujem, naj kar stopi po nedeljski ali prazniški maši pod domač vaški zvonik in malce premetri našo vaško modno revijo! Priznati bo moral — kar je res, je res!

Za kmečke fante in dekleta

Fantovo premišljevanje

Svet razmišljam brez prestanka, Le po sreči koprnim. Vse se zdi mi kot uganka ali sanje kadar spim.

Neka sila neugnana me preganja noč in dan, zdi se mi kot huda rana v srcu. Vzrok mi je neznan.

Vem le to, da rad bi ljubil in bil ljubljen, — to je vse. Rad družico bi zasnubil, da razkril bi ji srce.

Ali če pogledam druge, ki so to dosegli že, vidim le gorje in tuge, srečo pa, — le redkokje,

ker navadno so dekleta strašno lahkomisljena. Malo takih je, da kmeta bi še sploh kaj marale.

Vsaka hoče le gospoda ali pa uslužbenca, brihtna pa je kot »prismoda«, da še kuhati ne zna.

Da se fantom bolj priljubi, lišpa, šminka se »lepo«, misli, da jo vsak že snubi, če je morda »plesal ž njo«.

Žalostno je to na svetu, in za fanta je težko, to povedati dekletu, a potrebno, pa — »je« to...

Da ne bo preveč zamere, naj povem pa še to-le: Da so res premnogotere »take«, — krivda — fantov je,

ker pustimo, da v gostilno nas dekleta zvabijo, in norimo tam presilno, da se nam še smejejo...

Vsak naj to razmišlja, sodi in si misli kakor »če«, jaz priznam, da smo v zablodi vsi ljudje še mnogokje...

Fantje bodimo pa resni, naš značaj naj bo nad vse! Nikdar strasti, jezi besni, ne udajajmo več se!...

Frane Beltram.



Znamenje časa: odprta usta in odprte — roke!

Edino, s čimer danes bre: poselnik se razpolaga, je — čas!

Kdor se za denarjem peha s poštenim delom, se kmalu utruji.

Najdaljša pot je od srca do denar nice.

Odprte glave najdejo večinoma le — zaprte duri!

Najpriljubljenejši izlet v sedanjih dneh je beg v — preteklost!

Jugoslavija je baje najbolj vetrovna država. Ali mar zato ker iščejo pri nas razni veterujaki svojo srečo?

Značilnost radijskega stoletja: Bese diči se v — prazen nič!

Vsaka stvar se pri nas toliko časa premleva, da ostanejo sami — otrobi!

Važno vprašanje: V čem se loči sedanji režim od prejšnjega?

Edini umetniki, ki se pri nas od svoje umetnosti še lahko preživljajo, so umetniki v — stradanju!

Pravica, ki je dandanes najbolj poceni, je človečanska pravica.

Idealna jesen bi bila: listje in kriza padata.

Simbol bodočnosti sedanje mladine: občinska ubožnica.

Senzacija sedanjih dni: človek brez dolga.

Vsak dan se godi slabše onim, ki pričakujejo boljših časov.

Edino in vse kar ima človek, je življenje in še to je največkrat pasje!

V sedanji krizi obstajajo na površju le ljudje prav »lahkih« načel.

Moderna jesen: Dnevi postajajo krajši, obrazi pa — daljši!

Za tehtnico pravice predpisuje naša družba le še — zlate uteži!

Edino bogastvo našega malega človeka je bogastvo — trpkih izkušenj!

Zdravniki pravijo, da želodčne bolezni zopet naraščajo. Najbrž zato, ker mora dandanes itak skoraj vsak vse »požreti«.

Nekoč je bila ljubezen najmočnejša medsebojna človeška vez. Dandāneš pa jo običajno nadomešča človeška mirznja.

Največ tihotapstva se dogaja na meji ugleda in osebne časti.

Bodoči pozdrav na cesti: Kako slabo se Vam že godi?

Letos imamo nič manj kot šest solnčnih in luninih mrkov. Vendar pa upajmo, da se nam bo kljub temu v glavi dovoljkrat posvetilo!

Moderna medicina predpisuje in priporoča v sedanjih časih predvsem postne jedi. Upamo, da ne brez uspeha, ko pa itak večina ljudi okuša to grenko zdravilo.

POZOR!

POZOR!

POZOR!

Za nakup zimskega perila, trikotaže, pletenin, toplih nogavic, rokavic, volne, snežk, galoš, finih in preprostih domačih čevljev, dežnikov i. t. d. se cenj. občinstvu toplo priporoča znana tvrdka

F. M. SCHMITT

Pred Škofijo 2

LJUBLJANA

Lingerjeva 4

Pozor na izložbe in nedeljske razstave:

Cene najnižje!